

Jaar 2014
Afdeling 1
Nummer 540
Datum akkoord college van b&w van 19 augustus 2014
Publicatiedatum 20 augustus 2014

Onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen van het raadslid mevrouw M.M. van der Pligt van 19 juni 2014 inzake de werkomstandigheden van dwangarbeiders op het Hembrugterrein.

Aan de gemeenteraad

Inleiding door vragensteller.

De Bijstandsbond stuurde 19 juni 2014 een persbericht uit over de werkomstandigheden van mensen (waaronder Amsterdammers) die met behoud van hun uitkering te werk werden gesteld op het Hembrugterrein in Zaandam. Hun taak was het voormalige militaire terrein klaar te maken voor verdere commerciële ontwikkeling. Er zijn grote vraagtekens over de werkplek van de uitkeringsgerechtigden. Zo zouden er munitieresten in de grond kunnen zitten en zijn er vermoedens van aanwezigheid van asbest en andere schadelijke stoffen.¹

Gezien het vorenstaande heeft vragensteller op 19 juni 2014, namens de fractie van de SP, op grond van artikel 45 van het Reglement van orde voor de raad van Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen tot het college van burgemeester en wethouders gericht:

1. Is het college op de hoogte van het persbericht en rapport van de Bijstandsbond?

Antwoord:

Ja.

2. Vindt het college het klaarmaken van een terrein voor commerciële ontwikkeling door de gemeente aanvullend werk? Of is dit regulier werk waarmee in feite verdringing plaatsvond van gewone banen?

Antwoord:

Het gereedmaken van groenvoorzieningen op het Hembrugterrein was aanvullend werk. De werkzaamheden zijn begin 2011 aan de Herstelling verzocht door de Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf (RVOB, onderdeel van het ministerie van Binnenlandse Zaken en eigenaar van het Hembrugterrein). De Herstelling werkt nu niet meer op het Hembrugterrein.

¹http://www.arcadis.nl/projects/Van_verboden_terrein_tot_een_culturele_creatieve_hotspot.aspx

Op het moment dat er een aanvraag komt om met de Herstelling deelnemers additionele werkzaamheden uit te voeren vindt er toetsing plaats. Zo wordt er alleen voor non-profitorganisaties gewerkt, wordt de financiering bekeken en wordt gekeken of en hoe de werkzaamheden in het verleden zijn uitgevoerd (als dit commercieel was wordt er niet gestart).

Het Hembrugterrein in Zaanstad en de circa 100 gebouwen die daar staan zijn cultuurhistorisch erfgoed. Hernieuwde inrichting van het gehele terrein door commerciële partijen brengt dusdanig hoge kosten met zich mee dat het RVOB hier niet voor kan en zou kiezen. Op het Hembrugterrein was al een aannemer actief, deze aannemer restaureerde de gebouwen met commercieel potentie. Herstelling verrichtte de additionele werkzaamheden die anders niet uitgevoerd zouden worden, met name in de goenvoorziening, van eind november 2011 tot eind december 2013.

3. Was er op enig moment tijdens de periode dat er mensen verplicht te werk werden gesteld op het Hembrugterrein iets bekend over eventuele bodemvervuiling of asbest in bouwafval? Anderzijds, kon uitgesloten worden dat uitkeringsgerechtigden te werk werden gesteld op een vervuilde werkplek?

Antwoord:

In voorbereiding op, en tijdens de werkzaamheden, is er bodemonderzoek geweest in opdracht van de RVOB. Zo is er onafhankelijk bodemonderzoek geweest door ingenieursbureau Oranjewoud in 1996 en 2006. Ook is er een historisch onderzoek geweest naar mogelijke vervuilingen in het verleden. Uit deze onderzoeken is gebleken dat het Hembrugterrein verontreinigd is met olie, ontvettingsstoffen en zware metalen. Ook is gebleken dat er in diverse gebouwen asbest aanwezig is. De verontreiniging die is aangetroffen is vergelijkbaar met verontreiniging die wordt aangetroffen in stedelijke woon- en werkgebieden zoals bijvoorbeeld in Amsterdam. Ook zit de verontreiniging op een dusdanige diepte dat men er pas mee in aanraking kan komen als men circa 1 meter of meer in de grond gaat graven. Op basis van de resultaten van de onderzoeken vóór de start, is een ontwikkelingskader geschreven dat leidraad was voor alle werkzaamheden op het terrein, ook voor de teams van Herstelling. Daarbij zijn de grenzen gemarkeerd van toegankelijke gebieden.

Ook tijdens de werkzaamheden van de Herstelling op het Hembrugterrein is er onderzoek uitgevoerd door TNO en Arcadis². Daarnaast heeft ook het onderzoeksbureau AT-KB tijdens en na de werkzaamheden van Herstelling op het Hembrugterrein bodem en grondwateronderzoek uitgevoerd.

Op de plekken waar sprake was van asbestvervuiling binnen of buiten gebouwen, zijn daar in opdracht van het RVOB door een gespecialiseerd bedrijf waarschuwinglinten, waarschuwingborden en afzettingen geplaatst. In de bouwkeet van Herstelling waren foto's opgehangen om te laten zien hoe de ruimten, waar absoluut niet gewerkt mocht worden, waren gemarkeerd.

² <https://www.yumpu.com/nl/document/view/20079254/achtergrondenrapport-nieuw-hembrug/5>

Er zijn geen uitkeringsgerechtigden of werkmeesters op door vervuiling ontoegankelijke plekken aan het werk geweest. De gebieden op het Hembrugterrein waar gewerkt werd, waren door het RVOB vrijgegeven om te werken. Het RVOB is een (rijks)overheidsinstelling en houdt zich vanuit die positie aan de wettelijke normen rond Arbo en veiligheid van werken.

Voordat de Herstelling start met werken houdt de Arbocoördinator (in dienst van de Herstelling) altijd een schouw van de desbetreffende werkplek. Ook wordt er een risico-inventarisatie opgesteld die zoals de wet voorschrijft, op de werklocatie aanwezig en doorgesproken met werkmeesters en deelnemers. In het geval van de werkzaamheden op het Hembrugterrein is er 7 november 2011 een risico-inventarisatie vastgesteld met de opdrachtgever, de Herstelling en de Arbocoördinator.

In november 2012 stelden werkmeesters naar aanleiding van krantenartikelen vragen aan de projectleider van Herstelling over de bodemverontreiniging van het Hembrugterrein. Op 6 december 2012 is daarom een voorlichtingsbijeenkomst belegd met werknemers van stichting Herstelling en Baanstede (het Wsw-bedrijf voor de regio Zaanstreek-Waterland dat eveneens een aantal werknemers op het Hembrugterrein werkzaamheden liet verrichten). De projectleider bodemsanering (RVOB) en externe onderzoekers gaven uitleg over de vervuiling op het terrein, de onderzoeken die hiernaar werden uitgevoerd, en de maatregelen die waren genomen om veilig te kunnen werken. Aanvullend zijn de afspraken over veiligheid van werken opnieuw doorgenomen en getoetst in aanwezigheid van de Arbocoördinator, wat geen aanleiding gaf tot wijziging van werkzaamheden, afspraken of risico-inventarisatie.

4. Indien bekend was dat de bodem vervuild was en er asbestafval aanwezig was, welke maatregelen zijn er genomen om werknemers te beschermen? Was er voor hen beschermende kleding? Waren de werknemers en leidinggevendenden gecertificeerd om in een dergelijke omgeving te werken? Is het überhaupt toegestaan om uitkeringsgerechtigden te verplichten te werken op een vervuilde werkplek?

Antwoord:

Het is nooit toegestaan dat werknemers of deelnemers werken op een werkplek zonder dat wordt voldaan aan veiligheids- en Arbo-normen. Alle werkzaamheden van Herstelling worden onder een strikt Arbo-regime uitgevoerd. Gebruik van PMB's (Persoonlijke Beschermingsmiddelen) zoals veiligheidshelm, veiligheidsschoenen e.d. is verplicht. Om in het kader van een veilige en gezonde werkomgeving het Arbo-beleid te borgen is er een fulltime Arbocoördinator in dienst bij Herstelling die gevraagd aansluit bij het maken van werkafspraken en ongevraagd langskomt bij alle werklocaties. Alle medewerkers die leiding geven op de werkplekken zijn VCA gecertificeerd en hebben aanvullende trainingen gehad. Alle functionarissen hebben een BHV-diploma en daar waar dit voor specifieke werkzaamheden of taken noodzakelijk is, worden werkmeesters extra opgeleid. Medewerkers van de Dienst Werk en Inkomen nemen de verantwoordelijkheid die zij hebben met betrekking tot de gezondheid en het welzijn van de trajectdeelnemers en collega's zeer serieus.

5. Ook nadat uitkeringsgerechtigden hebben gewerkt is onderzoek gedaan naar het Hembrugterrein. Is daaruit gebleken dat uitkeringsgerechtigden gewerkt hebben in of op vervuilde grond of gebouwen? Wat is de mening van het college hierover?

Antwoord:

Het college vindt dat werknemers van en deelnemers aan de Herstelling altijd in een veilige situatie moeten werken, met de daarbij behorende begeleiding en hulpmiddelen. De gebieden waar gewerkt werd door Stichting Herstelling waren door het RVOB aan hen vrijgegeven. Zowel het RVOB als Stichting Herstelling hanteren hierbij als uitgangspunt dat schoonmaak- en andere werkzaamheden die aanvullende veiligheidseisen vragen, altijd door gecertificeerde bedrijven moeten worden uitgevoerd. Stichting Herstelling heeft dergelijke certificaten niet en ziet hierin ook geen taak voor zichzelf. Zie voor de onderzoeken het antwoord op vraag 3.

6. Hebben uitkeringsgerechtigden die werkten op het Hembrugterrein op enig moment gezondheidsrisico's gelopen door de plek waar zij te werk werden gesteld? Kan het college het antwoord toelichten?

Antwoord:

Nee, de uitkeringsgerechtigden en werkmeesters die werkten op het Hembrugterrein hebben geen gezondheidsrisico's gelopen. De gemeente vindt een veilige en gezonde werkomgeving belangrijk. Veiligheids- en gezondheidsnormen worden ten alle tijden bewaakt.

Burgemeester en wethouders van Amsterdam

A.H.P. van Gils, secretaris

E.E. van der Laan, burgemeester